Duygularımız Metni (Bölüm 1): Duygu İfadeleri, Öznel ve Nesnel Yargılar, Söz Sanatları (Benzetme ve Kişileştirme) ve Anlam Oluşturma (T.D.5.2 / T.O.5.5)

Dinlediği/izlediği ve okuduğu 'Duygularımız' metnindeki söz varlığı unsurlarının (duygu bildiren kelimeler ve deyimler) bağlamdaki anlamını tahmin eder, yüzey ve derin anlamı belirler. · Metindeki cümleleri kanıtlanabilirlik açısından öznel ve nesnel yargılar olarak sınıflandırır ve düşünceyi geliştirme yollarını (tanımlama, örneklendirme, karşılaştırma) çözümler. · Anlatımı zenginleştiren söz sanatlarından benzetme (teşbih) ve kişileştirme (teşhis) sanatlarını metin içindeki işlevleriyle ayırt eder.

HATIRLAYALIM

- Duygu deyimleri: **etekleri zil çalmak** (çok sevinmek), **gözleri fal taşı gibi açılmak** (çok şaşırmak), **içi cız etmek** (üzülmek), **yüreği ağzına gelmek** (çok korkmak), **küplere binmek** (öfkelenmek).
- Metinde doğrudan yazılan bilgi **yüzey anlamı**; ipuçları, tutum ve davranışlardan çıkarım yapılarak ulaşılan örtük mesaj ise **derin anlamı** oluşturur.

1 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki duygu bildiren deyimleri sağ sütundaki anlamlarıyla eşleştiriniz.

c 1. Etekleri zil çalmak / Ağzı kulaklarına varmak	a) Beklenmedik bir olay karşısında çok şaşırmak, hayret etmek
a 2. Gözleri fal taşı gibi açılmak	b) Ansızın gerçekleşen bir durumdan dolayı çok korkmak, heyecanlanmak
b 3. Yüreği ağzına gelmek	c) Güzel bir haber veya durum karşısında çok sevinmek, mutlu olmak

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki dört cümle kartından hangisi kanıtlanabilirlik açısından **nesnel yargı** niteliğindedir?

Ⓐ 1. Kart: Bu kitap sürükleyici anlatımıyla okuru büyüleyen bir eserdir

Ⓑ 2. Kart: Kütüphanedeki hikâye kitapları 4 rafta toplam 160 adettir

Ⓒ 3. Kart: Dökülen yaprakları izlemek insana tarifsiz huzur verir

Ⓓ 4. Kart: Empatiyi en güzel işleyen metin «Duygularımız» metnidir

3 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun Türkçe kavramlarla tamamlayınız.

öznel | nesnel | kişileştirme | örneklendirme

1. Kişisel duygu, beğeni ve yorum içeren, kişiden kişiye değişen cümlelere **öznel** yargı denir.
2. İnsan dışı varlıklara insana ait duygu, düşünce ve davranış özellikleri verilmesi sanatına **kişileştirme** denir.
3. Soyut bir düşünceyi somutlaştırmak için «örneğin, mesela, söz gelişi» ifadeleriyle **örneklendirme** yoluna başvurulur.

4 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki dizelerde ve cümlelerde bulunan söz sanatlarını (Benzetme / Kişileştirme) ve gerekçelerini yazarak tabloyu tamamlayınız.

Benzetme (Teşbih) Sanatı	Kişileştirme (Teşhis) Sanatı
Pamuk gibi yumuşak bulutlar	Yorgun çınar derdini fısıldadı
Karınca gibi çalışkan öğrenciler	Küskün bulutlar gözyaşı döktü

Örnek Cümle	Söz Sanatı	Açıklaması / Gerekçesi
1. Pamuk gibi yumuşak bulutlar gökyüzünü kapladı.	Benzetme (Teşbih)	**Bulutlar yumuşaklık yönünden pamuğa benzetilmiştir.**
2. Yorgun çınar ağacı rüzgâra derdini fısıldadı.	**Kişileştirme (Teşhis)**	Ağaca insana ait yorulma ve fısıldama özelliği verilmiştir.
3. Karınca gibi çalışkan öğrenciler projeyi bitirdi.	**Benzetme (Teşbih)**	**Öğrenciler çalışkanlık yönünden karıncaya benzetilmiştir.**
4. Küskün bulutlar bütün gece gözyaşı döktü.	Kişileştirme (Teşhis)	**Bulutlara küsmek ve ağlamak (insan özelliği) verilmiştir.**

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Anlam oluşturma, öznel-nesnel yargılar ve söz sanatlarıyla ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
«Bu nedir?» sorusuna cevap veren ve bir kavramın temel özelliklerini açıklayan cümlelerde tanımlama yapılmıştır.	☑	☐
«Güneş bulutların arasından bize gülümsüyordu.» cümlesinde gülümseme insana ait olduğundan kişileştirme vardır.	☑	☐
«Ama, fakat, ancak, lakin» geçiş ve bağlantı ifadeleri cümlede düşüncenin yönünü değiştirmez, neden bildirir.	☐	☑
Metinde açıkça yazılmayan, ipuçlarından akıl yürütülerek ulaşılan iletiye derin (örtük) anlam denir.	☑	☐

6 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki benzetme (teşbih) öğeleri şemasına göre «Dedemin altın gibi değerli öğütlerini hep dinlerim.» cümlesinde «benzeyen» ve

Benzeyen (Zayıf Unsur)	Kendisine Benzetilen (Güçlü)
Dedemin öğütleri	Altın
Benzetme Yönü (Ortak Özellik)	**Benzetme Edatı**
Değerli olması	gibi

(A) Benzeyen: Altın — Kendisine benzetilen: Dedemin öğütleri

(B) Benzeyen: Dedemin öğütleri — Kendisine benzetilen: Altın

(C) Benzeyen: Değerli — Kendisine benzetilen: Gibi

(D) Benzeyen: Dedem — Kendisine benzetilen: Öğütler

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki metin parçasında «Elif sınav sonucunu görünce yerinden sıçradı ve annesine koşup sarıldı.» ifadesinden çıkarılabilecek **derin anlam** hangisidir?

Yüzey Anlam (Doğrudan Yazılan)	Derin Anlam (Örtük Çıkarım)
Elif sınav sonucuna baktı, yerinden sıçradı ve annesine sarıldı.	Davranış ipuçlarından çıkarım: Başarılı oldu → Büyük sevinç yaşadı!

(A) Elif sınav sonucuna bakmıştır (Yüzey anlam)

(B) Elif sınavda başarılı olduğu için büyük bir sevinç yaşamıştır

(C) Elif sınav sonucuna çok üzülmüştür

(D) Elif sınavın hangi gün yapılacağını unutmuştur

8 KISA CEVAP

Görseldeki cümlede kullanılan düşünceyi geliştirme yolunu ve geçiş/bağlantı ifadesini bularak kısaca yazınız.

1. Cümle (Tanımlama)	2. Cümle (Örneklendirme)
«Empati, kişinin kendisini başkasının yerine koyabilme becerisidir.»	«Örneğin üzgün bir arkadaşımızı dinlemek empatinin ilk adımıdır.»

İlk cümlede tanımlama; «Örneğin» bağlantı ifadesiyle.

9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki «rüzgâr» ve «deniz» kavramlarını kullanarak içinde benzetme olan bir cümle ve içinde kişileştirme olan bir cümle yazınız.

1. Görev: Benzetme Cümlesi	2. Görev: Kişileştirme Cümlesi
Kavram: Deniz (Örn: Çarşaf gibi)	Kavram: Rüzgâr (Örn: Şarkı söyleyen)
Benzeyen + Benzetilen + Yön + Eda	İnsan dışı varlığa insani özellik

Benzetme: Çarşaf gibi durgun deniz parlıyordu.

10 SIRALAMA

Görseldeki karışık cümleleri olay akışına ve bağlantı ifadelerine göre anlamlı bir paragraf oluşturacak biçimde 1'den 4'e kadar sıralayınız.

1. Başlangıç (Heyecan/Korku)	2. Dönüşüm (Ancak...)
Kuliste yüreğim ağzıma gelmişti.	Öğretmenimin tebessümüyle sakinleştim.
3. Gerekçe (Çünkü...)	**4. Sonuç (Sevinç)**
Haftalarca emekle hazırlanmıştım	Alkışlarla eteklerim zil çaldı.

3 3. Çünkü haftalarca bu şiir dinletisi için büyük bir emekle hazırlanmıştım.

1 1. İlk kez sahneye çıkacağım için kuliste yüreğim ağzıma gelmişti.

4 4. Sonunda şiirimi coşkuyla okudum ve salon alkışlarla çınlayınca eteklerim zil çaldı.

2 2. Ancak öğretmenimin güven veren tebessümünü görünce derin bir nefes alıp sakinleştim.

11 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki dört dizeden hangisinde **hem benzetme hem de kişileştirme** sanatı bir arada kullanılmıştır?

Benzetme Boyutu	Kişileştirme Boyutu
«İnci gibi bembeyaz papatyalar baharın gelişine neşeyle gülümsedi»	
Papatya → İnciye benzetilmiş	Papatyaya gülümseme özelliği verilmiş

(A) 1. Dize: Kışın Erzurum'da hava sıcaklığı sıfırın altına düştü

(B) 2. Dize: İnci gibi beyaz papatyalar bahara neşeyle gülümsedi

(C) 3. Dize: Babam bahçedeki kuru dalları budayıp odunluğa dizdi

(D) 4. Dize: Masanın üzerindeki kırmızı kaplı defterimi çantama koydum

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki kavramları kutulara yazınız. Numaralı harflerle «olayların insan iç dünyasında uyandırdığı his ve izlenim» kavramını bulunuz.

«Etekleri zil çalmak» gibi duyguları anlatan kalıplaşmış söz grubu	D E Y İ M
Geleceğe dair olumlu beklenti ve güven hissi	U M U T
Yaşanmış veya yaşanabilir olayları anlatan kısa edebi tür (hikâye)	Ö Y K Ü
Üzücü bir durum olabileceği düşüncesiyle duyulan endişe, tasa	K A Y G I
İsteklerin gerçekleşmesiyle duyulan derin sevinç ve huzur hâli	M U T L U L U K

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

DUYGU